

PANTX RECORDS

Jamaika txiki bat Bilboren bihotzean

Euri-lanbroak eta hotzak ezaugarritzen duten Bilbo grisean bada jamaikar doinuak eta giro tropikala zainetan daramatzanik. Hala da Andoni Fernández Azkarai, Beñat Gabiña Ñeko, Pablo Rodríguez García eta Maria Fernanda Hernández Valeraren kasuan. Pasio hitza hartu du ahotan lauetako batek inguruotan jamaikar eszena bultzatzeak eragiten diona deskribatzeko, eta sentimendua orokortua dela apustu egin daiteke lepoa galtzeko beldurrik gabe. Ikusi besterik ez dago zelako maite-garra darien bataren zein bestearen begiradei eta hitzei karibetar irlako kulturari buruz hitz egitean, eta bereziki kultura hori oinarri hartuta sortu duten Pantx Records kolektiboa zer den azaltzean.

 AMAIA LEKUNBERRI ANSOLA HODEI TORRES

Bilbo Zaharreko Martzana kaian egin dugu hitzordua Pantx Recordseko kideekin. Mahaia hartu dugu erreka bazterrean, ez auzaz aukeratutako terrazara batean ordea. Auzoko gentrifikazio prozesuaren ondorioz zabaldutako tabernen artean bada toki bat hiri neoliberean zirrikitua irekitzen duena, eta bertara sartu eta irteten pareta eginda, terraza muntatu dugu kanpoan. Bistan da etxean direla DDT Banaketak banatzaile eta argitaletxe alternatiboaren denda, eta xehetasun horrek asko dio Pantx kolektiboaren oinarriari buruz: kulturak bezainbat pisu dauka politikak beren jardunean. “Ez gara diskoetxe musikala bakarrik, baizik eta izaera politikodun kolektiboa. Politikoak gara antolamenduan, politikoak gara diskoak ateratzeko prozesu guztian eta politikoak gara kalean”, egin dute ñabardura. Hala dela baieztatzen dute egintzek.

Zer nahi, hura sortu. “Zuk zeuk egizu” filosofia nabarmena da Pantxen bilakaeran eta funtzionamenduan. 2017an jaio zenetik, logika horri jarraiki egin du kolektiboak gaur arteko bidea. Musika jamaikarrarekiko zaletasuna duen jendea batu asmoz eta zigilu diskografiko ez komertzial bat sortzea amets eman zituzten lehen pausoak: “Pintxadetan faltan bota-

tzen genituen euskarazko abestiak, eta egun Euskal Herrian reggae kultura oso anitza eta indartsua denez, beharrezko ikusten genuen euskaraz egindako reggaea plazaratzea, gehien gustatzen zaigun formatuan: biniloan”. Alabaina, lehen helburuak gauzatu ahala anbizio handiagoak xedeak joan zitzaizkien mamitzen, eta zigiluaren atzetik mahai gaineratu zuten musika estudioa egiteko aukera. Behin Gelboe’s estudioa beren kabuz eraikita, behar eta nahi berriak azaleratu zaizkie bata bestearen ondotik, eta hala joan dira gorpuzten, besteren artean, Pagasarri All Stars *backing band*-a edota Sua Industry azpi-zigilua ere. Guzti horrez gain, Pantx Official Selectors ere badute, disko jartzaileen taldea.

ARDATZ ANITZEKO PROIEKTUA

“Jamaikako ereduak islatu dugu. Han egiten dena hona ekarri dugu, geure erara moldatuz. Prozesu guztia guk kudeatzen dugu gainera, eta garrantzitsua deritzogu horri. Jamaikan musika estudioak dituzte banda propioa eta guzti, bada guk sortu dugu Gelboe’s eta estudio horren banda den Errementarians, baita zuzenekotarako *backing band*-a den Pagasarri All Stars ere; han, estudioan sortzen diren diskoak festan aurkezten zituzten, eta

guk ere gauza bera egiten dugu; eta azpi-zigiluen kontuarekin berdín, Jamaikan azpi-zigilu asko dituzte, eta guk ere badugu geurea, Sua Industry”, azaldu dute.

Sua Industryrekin atea ireki diete beselako doinuei ere, “ez baitira reggaezaleak gure lagun guztiak”. Hainbat talde hurbiltzen zitzairen diskoak ateratzea gus-tatuko litzaiekela esanez, eta horiei esku bat botatzearen aldeko apustua egin zuten. “Dagoeneko baditugu Bilboko taldeen bospasei erreferentzia”, azpimarratu dute.

Zigilua, azpi-zigilua, disko jartzaileak, estudioa, *backing-band*-a... Ardatz horiekin guztiak gutxi ez, eta beste baten eraikuntza fasean daudela aurreratu dute: argitaletxea. Ildo horretan, orain artean *Bilbo Reggae Skins* fanzinea argitaratu izan dute, eta *Run Together* fanzinea Rodríguezek. Baina pauso bat gehiago eman eta liburuak dute esku artean orain, Eguberrien bueltan argitaratu nahi dutena.

Linton Kwesi Johnson LKJ jamaikar poetaren antologia osatu dute euskaraz, Fernándezek egindako marrazki eta guzti. “Poeta hau oso garrantzitsua da guretzat, oso politikoa da, reggaearen munduan ohikoa ez den bezala; rastafarismoak duen kutsu erlijiosotik ere aldentzen da. *Dub poetry* deitzen dena egiten du, reggae baseen gainean errezitatzen ditu poesiak”,

Ezkerretik eskuinera, Andoni Fernández, Beñat Gabiña, Pablo Rodríguez eta María Fernanda Hernández, DDT-ren denda aurrean.

diote. Azaldu dute Pantera Beltzetako kide izandakoa dela, eta aldarrari politikoz, faxismoaren aurkako mezuz jositako poemak errezitatu izan dituela, Jamaikako kreolez. “*Jamaican english*-a zerabilen ingeles inperialismoaren aurka, eta hori horrela, guretzat bereziki interesgarria zen liburu hori euskarara itzultzea”, azpimarratu dute. Liburuarekin batera laboratu dute gurari berririk ere. Aitortu dutenez, “berarekin zerbait egin ahal izatea ametsa litzateke guretzat”.

SUSPERRALDIAN DEN ESZENA

Jamaikar kultura bultzatzeko xedea duen kolektiboa izanik, ezinbestean galdegin diegu eszenak gurean bizi duen egoerari buruz. Diotenez, bai beraiek zein belaunaldi nagusiagoek inoiz ikusi gabeko indarra hartu du jamaikar kulturaren bueltako Euskal Herriko eszenak.

“Sortu dira kolektibo zein irratsaio berriak, jendeak sekulako gogoak ditu gauzak egiteko. ‘Zuretzako Mezua’ Gasteizen, ‘Iruñerria Jamaica Clash’ Iruñean, ‘Basque Reggae Kultur Elkartea’ Donostian... hainbat kolektibo ari dira jaiozten”. Kimu berriak ez ezik, euskal reggaearen tradizio historikoan aurrekari izan dituztenak ere aipatu dituzte: “Guk, bere momentuan, Sustrai Records

izan genituen erreferentziatzat”.

Eszena indartsu egoteaz gain, osasuntsu dagoela ere azpimarratu nahi izan dute. Euskal Herrian barrena egiten diren Reggae Train jaialdiak adibidetzat hartuta, horietan bizi den giro sana nabarmendu dute. Kanpotik jasotako kritikek ere hala dela berretsi die. “Baliteke hemengo kaskamotzen munduan gailendu izana harropuzkeria edota testosterona giroa”, egin dute irakurketa, ondokoa gehitzeko: “Gu eszena maiteko rragoa egiten saiatzen ari gara”.

POLITIKA, ARDATZ TRANSBERTSALA

Jamaikar kulturarekin bakarrik ez, hainbat kausarekin dago konprometiturik Pantx. Posizionamendu politikoa argia dauka kolektiboak, eta hori garbi islatzen da beren egitura horizontalean, funtzionatzeko modu asanbleario eta autogestionatuan, eta zirkulu komertzialek at jarduteko motibazioan.

Auzoarekiko duten konpromisoak berebiziko garrantzia du zentzu horretan. Bilbo Zaharrak badu gainontzeko auzoetatik ezberdintzen duen ezaugarriarik: atzerritik etorritako pertsona asko bizi da bertan. Aberastasun faktore behar lukeena, baina, diskriminazio motibo izan

ohi da eta arrazakeria maiz azaleratzen da kaleetan: “Konfinamenduan, adibidez, ikusi dugu poliziaren jarrera nazkagarria, nola grinatu diren pertsona arrazializatuekin; guk kolektibo horri babesera erakusten diogu”. Hala da, arrazakeriaren aurkako jarrerak badu pisua egiten dituzten ekimenen artean, aski sonatua baita antolatzen duten Mundialito Mixto Antiarrazista futbol txapelketa.

Bizipen batek bultzatu zituen ekimena martxan jartzera: “Behin bi lagun gindoazen Santutxutik Iralara, eta kontainerretan baloi puskatu bat aurkitu genuen. Hasi ginen bidean aurrera baloiari ostikoka, eta San Frantsizko kaletik igarotzean pertsona mordoa hasi zen baloiarekin jolasean. Etnia guztietako jendea nahastu zen elkarrekin”. Argi utzi dute mundialitoaren helburua futbola lehen lerroan jartzetik oso urruti dago. “Kirol hori dabilgu narru zati batek baduelako ikaragarriko gaitasuna jendea batzeko”, diote. Eta bai asmatu ere formularekin: azken edizioan 30 talde baino gehiagok parte hartu zuen, eta ateratako dirua harreara taldeetara edota Ongi Etorri Errefuxiatuak plataformara bideratu izan dute. Hori guztia, nola ez, ostikoei jamaikar erritmodun soinu banda jarri bitartean. Ezin zitekeen bestela izan. ●